

Zenner wil consulting door commissaris verbieden

Franstalige liberalen met minister Reynders werken aan verstrenging wetsontwerp

(tijd) - Alain Zenner wil de commissaris verbieden bijkomend advies aan te bieden aan een vennootschap waarvan hij de boeken controleert. Dat zegt de regeringscommissaris voor de bestrijding van de fiscale fraude in een gesprek met De Financieel-Economische Tijd. Hij gaat daarmee een stap verder dan het voorliggende wetsontwerp voor deugdelijk bestuur, dat zich beperkt tot een lijst van zeven niet-auditdiensten die de commissaris of zijn kantoor niet meer mag uitvoeren.

Het voorstel van Alain Zenner, regeringscommissaris voor de administratieve vereenvoudiging en de bestrijding van de fiscale fraude, is een reactie op de recente boekhoudschandalen bij onder meer Enron, WorldCom, Tyco en Vivendi, die het vertrouwen van het beleggerspubliek in het bedrijfsleven ondermijnen. Daarbij kwam de inbreng van de commissaris, de bedrijfsrevisor die de jaarrekeningen controleert, telkens zwaar onder vuur te liggen.

Het wetsontwerp over deugdelijk vennootschapsbestuur (corporate governance) scherpt de regels voor die commissaris straks gevoelig aan. Er komt een koninklijk besluit met een lijst van zeven consultingdiensten die een commissaris niet tegelijk met zijn auditdiensten kan uitvoeren in eenzelfde bedrijf. Daarmee wil de wetgever vermijden dat een commissaris zijn auditopdracht gebruikt om bijvoorbeeld fiscaal of managementsadvies binnen te rijven voor zijn groep. Zenner vindt echter dat de wetswijziging niet ver genoeg gaat. "Ik vind dat er een strikte en volledige scheiding moet komen tussen de controle van de boeken en de bijkomende adviesdiensten", zegt Zenner. "Binnen MR, de partij van de Franstalige liberalen, onderzoeken we met minister van Financiën Didier Reynders de mogelijkheden", vertelt de regeringscommissaris.

Verzet

Het idee is op zich niet nieuw. De werkgroep die het huidige wetsontwerp voor deugdelijk bestuur voorbereidde, was ruim een jaar geleden al een voorstander van een volledig verbod op niet-auditdiensten. Maar na hevig verzet van het Instituut voor Bedrijfsrevisoren (IBR), dat vond dat België zich met zo'n strenge houding van de rest van Europa dreigde te isoleren, zwakte de regering haar standpunt af.

Maar Zenner benadrukt dat de wanverhouding in de inkomsten uit audit- en niet-auditdiensten zoals zo groot is dat de onafhankelijkheid van de commissaris duidelijk in het gedrang komt, ook bij Belgische bedrijven. Zo betaalde Delhaize vorig jaar 4,4 miljoen euro voor de controle van de jaarrekeningen en liefst 114 miljoen euro voor bijkomende adviesdiensten. Gelijkwaardige spectaculaire onevenwichten zijn vastgesteld bij Cofinimmo en Dexia.

De bovenstaande vaststelling zette de Senaat er vorige maand al toe aan het wetsontwerp over deugdelijk bestuur, dat op 18 april al door de Kamer was goedgekeurd, een eerste maal aan te passen en terug te sturen naar de Kamer. Het wetsontwerp bevat nu een amendement van MR-senator François Roelants du Vivier dat stelt dat de vergoeding die een commissaris krijgt voor niet-auditdiensten, niet hoger mag zijn dan de vergoeding voor auditdiensten.

'Geen beroepsgroep is nog immuun'

Regeringscommissaris Alain Zenner ziet mentaliteitsverandering in fraudebestrijding

(tijd) - Twee jaar na zijn aantreden stelt Alain Zenner, regeringscommissaris voor de fiscale fraude, vast dat de aanpak en benadering van fraude sterk is veranderd. 'Er bestaat geen immuniteit meer voor bepaalde beroepen', zegt Zenner. Daardoor wordt bijna alles bespreekbaar, zelfs regularisatie van fiscale fraude. Belangrijkste minpunt is de kwetsbare positie van de compliance officier bij de banken. Bovendien zouden ook de politici zich onafhankelijker moeten opstellen, vindt Zenner.

De boekhoudschandalen in de VS zetten de bestrijding van fraude ook in België opnieuw bovenaan de agenda. Dat beseft ook Alain Zenner, die twee jaar geleden als regeringscommissaris werd belast met de strijd tegen de grote fiscale fraude. Maar in tegenstelling tot de buitenwereld is hij over het algemeen niet zo pessimistisch over de fraudeaanpak in ons land. 'Ik denk dat we voor de grote principes verder staan dan de VS', herhaalt Zenner enkele keren tijdens het gesprek.

De regeringscommissaris verwijst daarbij vooral naar de grote inspanningen die er de voorbije jaren zijn geleverd voor de wettelijke omkadering. 'Ik denk daarbij aan de hervorming van het financiële toezicht en het wetsontwerp voor deugdelijk vennootschapsbestuur (corporate governance), dat strengere regels oplegt voor de commissaris die de boeken controleert', geeft hij enkele voorbeelden.

Specialisten

De strengere controle op onafhankelijkheid geldt straks bovendien niet alleen voor de commissaris, maar voor alle financiële raadgevers. 'Ik heb altijd gezegd dat er geen grote fraude mogelijk is zonder tussenkomst van specialisten. Denk maar aan het opzetten van Language Development Companies (LDC), in Korea. Jo Lernout en Pol Hauspie begrijpen dat waarschijnlijk zelf niet', geeft de regeringscommissaris aan. Het failliete spraaktechnologiebedrijf Lernout & Hauspie Speech Products (LHSP) verkocht de LDC's licenties voor het ontwikkelen van taal- en spraaktechnologie in een waaier van talen. Fouten en onregelmatigheden bij het boeken van de omzet uit de verkoop van deze licenties aan enkele van die LDC's, lagen mee aan de basis van de ondergang van LHSP.

Zelfs de curator wordt volgens Zenner binnenkort door de wetgever tegen zichzelf in bescherming genomen. Want hoe kan een gerechtelijk mandataris onpartijdig zijn wanneer hij als advocaat voor de failliete vennootschap heeft gewerkt. 'Of wat als de bankier van de failliete vennootschap een van zijn vennoten als raadsman heeft?', vraagt Zenner zich af. Een aantal bepalingen in de nieuwe faillissementsreparatiewet moeten bovenstaande scenario's straks onmogelijk maken.

Zenner pleit ook voor een grote onafhankelijkheid van de compliance officer in de banksector. Dat is een soort interne verbindingsofficier, die verantwoordelijk is voor de implementatie van de witwasregels bij de bank en de rapportering daarover met zowel CBF als CFI. 'Wij hebben enkele anonieme brieven ontvangen waarin compliance officers schrijven dat er voor de kleine cliënten geen probleem is, maar dat grotere cliënten hun vrijheid wordt beperkt', verduidelijkt Zenner.

Aangezien de CBF enkel institutionele sancties kan opleggen, wordt onderzocht hoe de compliance officer tegen ontslag kan worden beschermd wanneer hij geconfronteerd wordt met het delicate evenwicht tussen de commerciële belangen en de wettelijke meldingsplicht. 'Maar daar staan de werkzaamheden van de werkgroep veel minder ver dan verwacht. Afgezien van de moeilijkheidsgraad van de problematiek, is dat is een van de grootste teleurstellingen', geeft Zenner toe.

Maar ook in de politiek is er nog werk aan de winkel. Daar is Zenner een voorstander van een cumulverbod tussen het mandaat van burgemeester-schep en dat van volksvertegenwoordiger. 'Het kan toch niet dat een burgemeester als minister een beslissing neemt die betrekking heeft op, zijn eigen

gemeente, stelt Zenner. Als er een risico bestaat op een belangenconflict moet dat voor het publiek duidelijk worden aangegeven. Als het kan via zelfregulering, zoniet via de wet. Als heb ik de indruk dat de actieve politici vroeger veel meer aan belangenvermenging deden', houdt Zenner voorlopig wel nog een slag om de arm.

Mentaliteitsverandering

Toch hebben de omvang en de aard van de voorbije financiële bedrijfsschandalen volgens de regeringscommissaris in de meeste beroepsmilieus voor een positieve mentaliteitsverandering gezorgd. 'Geen beroepsgroep is nog immuun. Iedereen kan worden vervolgd, ook advocaten', benadrukt Zenner. Dat laatste voorbeeld is waarschijnlijk geen toeval, want eerder in het gesprek merkt Zenner op dat de deontologie bij de balie de laatste jaren fel is afgegleden. Volgens hem zouden advocatenordes daarin een meer prominente rol moeten spelen.

Maar ook op andere vlakken lijkt de tijd rijp voor verandering. Zenner zegt dat hij bijna overal een grotere luisterbereidheid vindt voor zijn ideeën over fraudebestrijding. 'Ik was bijvoorbeeld verrast dat het verbod van liquide betalingen boven de 15.000 euro voor luxegoederen op zo weinig tegenstand stuitte', zegt Zenner. En dat is slechts één voorbeeld. Naar de volgende legislatuur toe is er over een hele reeks thema's een evolutie in de

opinie merkbaar. 'Er is ook de veranderde houding van de banken ten opzichte van effecten aan toonder. Zij zijn niet langer tegen een eventuele afschaffing', zegt Zenner. Zelfs de regularisatie van fiscale fraude - 'Ik houd niet van het woord amnestie' - wordt volgens de regeringscommissaris straks bespreekbaar. Zelfs al beweert iedereen vandaag nog openlijk het tegendeel.

Zenner geeft wel toe dat met een fiscale amnestie veel technische problemen gepaard gaan, die nader onderzoek vergen. 'Maar kijk naar Italië, zelfs al zijn ze daar al teruggekomen op hun eerste ramingen over de opbrengst. Daar stap je een bank binnen die voor jou anoniem een bedrag op rekening van de fiscus overschrijft. De bank geeft je in ruil een bewijsschrift, dat je, let wel, echter enkel vrijpleit voor fiscale fraude, zei Zenner, daarmee voorzichtig een ballonnetje oplatend. Hij doet dat overigens niet zonder eerst te benadrukken dat het actieplan tegen grote fiscale fraude goed op schema ligt. Als voorbeeld verwijst de regeringscommissaris naar sterke vooruitgang bij de systematische controle van BTW-aangiften. 'Dankzij een betere samenwerking tussen de diensten wordt nu 44 procent van de aangiften systematisch gecontroleerd. Voordien was dit slechts 16 procent.'

Nico TANGHE
Stephan VERHEYDEN

De kat en de melk

FREDERIK DELAPLACE

Alain Zenner, door de regering belast met de bestrijding van fiscale fraude, wil de commissaris die de boeken van een onderneming controleert, verbieden nog langer consultingdiensten aan te bieden aan datzelfde bedrijf. Zenner vermoedt dat de exuberante sommen die voor die consulting worden geboden de; commissaris ertoe aanzetten de controle van de boeken op z'n minst zachtjes aan te pakken.

In de Wetstraat circuleert al een wetsvoorstel dat dit 'bijklassen' van de commissaris aan banden legt, maar niet verbiedt. Toch lijkt een verbod uiteindelijk de enige mogelijkheid die de onafhankelijkheid van de controle op de vennootschappen op lange termijn kan waarborgen. Controle- en consultingopdrachten combineren, is vragen om moeilijkheden. Veel beursgenoteerde bedrijven besteden jaarlijks een

tienvoud van de sommen die ze uitgeven aan de controle van de rekeningen aan consulting allerhande, bij dezelfde 'dienstverlener'. De kat wordt zo dicht, bij de melk gezet, dat er vroeg of laat ongelukken moeten van komen.

Dat dit meer dan hypothesen zijn, werd de afgelopen maanden pijnlijk duidelijk in de VS, waar multinationals als Enron, WorldCom, Adelphia en Global Crossing over de kop gingen door gebrekkige controle op de boeken. Het Franse Vivendi en flet Ierse Elan toonden ook al aan dat we in Europa niet veel beter af zijn, om van het Lernout&Hauspie-verhaal nog te zwijgen. Een kordate aanpak van elke kiem van belangenvermenging lijkt dan ook op zijn plaats, ook als sommige maatregelen, zoals wat Zenner voorstelt, op het eerste gezicht meer op repressie lijken.

Toch is het niet fair de pijlen enkel te richten op de KPMG's en Andersens van deze wereld. Een ernstiger aanpak van alles en iedereen die geacht wordt toe te zien op de eerlijkheid van de bedrijfsvoering is gewenst. Met de hervorming van het toezicht op genoteerde bedrijven en de grotere rol die de Commissie voor het Bank- en Financiewezen krijgt, is een stap in de goede richting gedaan. Blijft nog de raden van bestuur aan te zetten tot ernstiger werk. Ook in ons land is de samenstelling van de bestuursraden die namens de aandeelhouders moeten toezien op de onderneming vaak een lachertje, en het begrip onafhankelijke bestuurder bestaat enkel op papier. Onafhankelijke bestuurszitjes zijn doorgaans gedroomde excuses om persoonlijke vrienden een vast inkomen te geven uit zitpenningen.

Ook de grote institutionele beleggers schieten hier nog gigantisch tekort. Fondsbeheerders, verzekeraars en pensioenkassen beheren vaak grote participaties in, genoteerde bedrijven, maar ze laten na het stemrecht uit te oefenen dat daaraan is verbonden. Zo laten ze ook een unieke kans liggen om professionele druk uit te oefenen op de bedrijfsvoering en zetten ze de deur open voor de wantoestanden die de jongste weken naar boven kwamen.